

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Poučenie pre náš ľud.

V Prešporuku 30-ho októbra vydržovalo sa veľavýznamné shromáždenie na stoličnom dome.

Liberáli, úradníci, pisárkovia, liberálni ablegáti a páni židia, všetko to «kultúrni gavallieri» dopustili sa ošklivého škandálu oproti ľudovej

strane. — Aby ľud — nielen v prešporskej stoli-
lici, ale po celej krajine — vedel, jak o ňom
jednajú páni liberáli, spomenutý prešporský prí-
pad nesmieme bez slova nechaf.

O čom sa jednalo ?

O novej stoličnej dani, ktorú na ľud chceli
ráz na vždy vyrobiť v 2°/o-tách, aby pánom úrad-

Kolisanie.

níkom polepšili plat zato, že tak láskave zachádzajú s našim ľudom.

Dostavili sa na toto shromáždenie, trebárs sa o nich samých jednalo, všetci stoliční úradníci, notári, ktorí sú vo stoličnom výbore, aj ktorí nie sú; prišli všetci židia; tam bol aj jeden liberálny ablegát, ktorý bol kedysi predseda tej chýrečnej stupavskej voľby. Galeriu zaplnili pisárkami.

A čože hľadala tu táto pekná armádia?

To snáď, aby boli prítomní porady o tejto dani?! To bola len zádrapka, by mohli škaredým spôsobom vycierať zuby oproti ľudovej strane.

Oproti tejto dani rečnil p. ľudový ablegát *Ján Trubinyi*. Jak vstal z miesta, toto liberálne stádo tak poučila slobodu slova, že hneď po prvom slove pekelným revotom volali: «prestať» «abcúg». Nuž, prezradili sa hneď, čo majú za ušima.

Trubinyi stál neohrozene. Je on nie z tých bojkov, čo sa takejto kompánii lakne. Mohol ďalej mlúviť. A mlúvil, čo priateľ ľudu. Nechce uraziť požiadavky úradníkov, ale ľud už je nie vstave zniesť zväčšenie dane. Uteká, opustiac všetko, do Ameriky. Keď sa mu neurodí, i vtedy musí platiť. Ľudu nikto nezpomôže, lež ho viac a viac utláčajú.» Či to neni všetko skvelá pravda?

A hľa! tí liberálni gavallieri nemali hanbu ručať: Lož! Nie je pravda!

Vidiac Trubinyi čo sa tu deje, aj on vystúpil ostrejšie, rieknúc zdvihnutým hlasom: Nezbýva na tom, že páni úradníci majú malý plat, lež na tom, že nevedia hospodáriť; prešporskí p. úradníci majú dosť pekný plat, kto i z toho nevie vyžiť, a sa mu jeho stanica nepáči, tomu je i hore cesta, i dole cesta; nech si hľadá inde lepšie bytie; my ale viac platiť nie sme vstave.

Nebolo viac treba. Voľakedy pri Jerichu nerevali židia mocnejšie ako tu, na tieto pravdivé a smelé slová pána Trubinyiho.

Títo prešporskí páni liberálni «kultur gavallieri» «cvičení šuhaji» s tým ošklivým a potupným chovaním sa sostúpili do uličného bahna. Chystali sa zrušiť rečnenie muža ľudáka, a potupnými výkrikami chceli zlámať váhavosť tých opravdových a smelých slov. A prečo to činili?

Po 1. preto, lebo ešte i podnes jedajú vedľa nauky bánfickej: Oproti ľudákovi že všetko je dovolené. Toto velice odporúčame pánu Széllovi do povšimnutia.

Po 2, činili to, lebo sa o jejich vreckách jednalo, a oproti ľudu. Báli sa, že keď tento smelý muž ešte aj ďalej bude tak správne mlúviť, tak snem neprivolí k zväčšeniu jejich platu.

Nuž otváraj oči ľudu môj! Pohliadni vokoľ seba, a vidz kto-že je tvój priateľ? Kto-že vás zastane, jak len nie opravdivý ľudák? Naši ľudoví ablegáti radosť majú z toho, keď môžu za ľud od takej liberálnej bandy aj potupu znášať.

Pán Trubinyi zarezal do živého! Sláva mu!

Stupavský okres môže byť hrdý na svojho spravdivého a neobyčajne smelého muža.

S našej stránky ale vzbúreným duchom napomínáme takýchto stoličných bašov, bašibuzokov, aby sa trošku miernili! Musia sa naučiť — či chcú či nechcú, že oni sú pre ľud, a nie pre nich ľud ten, ktorý ich platiť.

Tento ľud už mnoho trpí a znáša. Jeho priatelia na uzde držia té už vzbúrené náruživosťi, a pospolu držia ten ľud na základe kresťanskej útrpnosti, a na tom citu vlasteneckom, ktorý mnoho prenesie. Ale ani oni nie sú všemohúci, ani oni nemôžu, ba ani neni už možné upokojiť tie kamdiel silnejšie a oprávnenejšie hlasy, ktoré sa kolom dokola ozývajú oproti výstupkom politických úradníkov a židov.

Zvlášte ale ľudovú stranu nech sa neopovážia špiniť títo prešporskí hadžiloji. — Mnohým sa môže velice zle poviesť!

Kaffka klope na dverách prešporskej stolice. Kolkí ho z tých kričiacich hadžilojov srdečne budú vítať? Ale kolkí prestanú potom revať?

POLITICKÉ CHÝRY.

Nové návrhy zákonov.

Ministerpredseda Koloman Széll predložil snemovni päť návrhov zákona: o vysťahovaní, o štátnej polícii na niektorých hraničných bodoch, o vydávaní passov, o prisťahovaní a osadení sa cudzincov o sriadení nových troch žandárskych okresov.

Zpomedzi týchto návrhov najväčšej pozor-

nosti zasluhuje, návrh zákona o vysťahovaní. Tento návrh má nasledujúce hlavné ustanovenia:

Kto je pod vojenským zákonom, môže sa vysťahovať len s privolením patričnej vrchnosti. Kto je pod vyšetrovaním pre akýkoľvek priestupok, nesmie sa vysťahovať. Maloletí len s privolením otca, tóra pri potvrdení vrchnosti; osoby niže 15 rokov len tak, ak cestujú u spoločnosti spoľahlivej dospelšej osoby, a ak je o ich umiestenie postarano. Nesmú sa vysťahovať: tí rodičia, ktorí chceli by tu zanechať svoje deti niže 15 rokov bez opatery; tí, čo nie sú potrebným grošom na cestu opatrení alebo čo nie sú v stave zodpovedať podmienkam toho štátu, kam ísť chcú; konečne ani tí, ktorí chceli by sa vysťahovať na útraty cudzieho štátu alebo spoločnosti alebo jednotlivca cieľom kolonizácie.

Minister má právo, či už zo zdravotných alebo iných príčin, vysťahovanie do jednotlivých štátov obmedziť alebo celkom zabrániť. — Minister splnomocňuje sa upraviť vysťahovanie určitým smerom a inou cestou nedovoliť.

Kto chce sa zaoberať transportovaním vysťahovalcov, musí složiť kauciu 100.000 korún. Na podporu doma v biede zanpchaných rodín, na orientovanie vysťahovalcov v cudzozemsku, na ich zaopatrenie prácou, založenie opatrovne a na cestovné trovy domov pre chudobných utvorí sa osobitná základina, na ktorú povoľuje sa už pre budúci 1903 rok 80.000 korún.

Pass do cudzozemska vydáva vrchnosť. Pass nedostanú: vojopovinní, ktorí su pod vyšetrovaním, ktorí sú v tom v smysle zákona obmedzení. Každý agent musí povolenie od ministerstva vnútra.

Tento návrh zamýšľa tedy obťažovať všemožne vysťahovanie ľudu krajiny, a jako taký bol by chvalitebný, keby takýmto zákonom dali sa odstrániť aj príčiny vysťahovania, t. j. tá bieda hrozná, nedostatok práce a výživy, násilienstva oproti občianstvu vo všetkých temer úradoch, ohromné farchy danové na zbytky našej veľkopsanskej administrácie. O týchto ale páľčivých otázkach nieto v návrhu tomto ani slova, a tak môžeme vopred tvrdiť, že zákonom tým nič sa nedosiahne. Zatiaľ je bieda a krivda: zatiaľ potrvá a vzrastať bude vysťahovanie. Sto a sto majú spôsobov prefikani agenti prieplyvných spoločností, aby i bez dovolenia, i proti našim zákonom i bez passu, ba aj bez tých 200 dollárov, — ktoré údajne žiada Amerika od každého vysťahovalca — mohli preplaviť cez more.

Mátoženie prepadnutého Bánffyho.

V celej krajine je ovšem veľká nespokojnosť, a je k tomu aj dosť príčin: povýšená kvota, povýšená civilná lista, povýšený kontingent rekrútov, spoločný i krajinský

rozpočet, povýšené dane a hypotekárne dlhy, povýšene všetky štátne potreby a po krajine spustošenie a útek do Ameriky. Nespokojnosť národností a konfessii, to je výsledok 35-ročnej politiky. Nad povýšením rekrútov a civilnej listy je všeobecné rozhorčenie. Nuž zle je, o tom niet otázky, ale krízu teraz vyvolať bolo by vraj najväčším nebezpečím. Tak hŕtajú miernejšie živly opposície, ešte aj v strane Kossuthovskej.

Ku všetkému tomuto prichodí ešte i to, že terajší ministerpredseda nepoživa viacej dôvery viedeňského dvoru panovníckeho. Tomu je príčina z čiastky to, že Széll nevie ani na uhorskom sneme previesť zákon o vyrovnaní s Rakúskom tak, ako by si to Jeho Veličienstvo žiadalo. Hlavná príčina ale tej nedôvery je, že vo Viedni začínajú konečne nahliadať, ako sa liberálna strana umelecký podopiera na stranu Koššuthovskú a vôbec na Kalvínov Koššuthovho smýšľania. Z tohoto ohľadu aj pán Széll preukázal sa nieraz nemilo pred Viedňou. Pamätáme, ako nešetrne odpovedal vtedy, keď Koššuthista Komjáthy napádal ho pre cestu trónného dediča do Ruska, na ktorú cestu bol si volil trónny dedič za sprievodčího predsedu strany našej: grófa Jána Zichyho. — Pozdejšie síce veľmi ale veľmi opravoval svoje vlastné slová o trónnom dedičovi pán Széll, ale stalo sa aj iné. Stalo sa i to, že Széll nedávno preriekol sa oproti Koššuthistom, keď s pohoršením vyhodil im na oči, že práve oni (Koššuthisti) majú najmenej práva vystupovať proti nemu (Széllovi), ba tak vystupovať nesmela by ani taká stránka, ktorá mala by viacej príčin vytýkať mu protizákonné pokračovanie. — Z týchto slov všeobecne rozumelo sa toľko, že Széll pri volbách šetril Koššuthistov proti iným stránkam protivným. Nad to všetko ešte stalo sa, že v Koložvári, Koššuthistami pobúrené obecenstvo hádzalo kamením do vojenských hudcov preto, že zahráli arcikniežatu Jozefovi Augustovi «Gotterhalte», rodinnú to hymnu Habsburgovcov. — Slovom toto všetko dokazuje, že liberáli od jakživa podporovali stranu Koššuthovskú len preto, aby mohli strašiť panovníka, a tak ukázať sa potrebnými pre kráľ. rodinu ako takí, ktorí sú jedine vstave ukrotiť vystupovanie Koššuthistov proti panovníckej rodine. Taká hľa je panská politika. Spravia si sami strašiakov keď by ich aj nebolo a privádzajú do omylu panovníka a do nesmyselnej náruživosti podporovaných Koššuthistov.

Úradnícke prechmaty v Gemerskej.

Gemerská prináleží k tým zabudnutým stoliciam, o ktorých obecenstvo len málo známosti má. Zatiaľ po iných stoliciach nadšení vodcovia ľudu úmornou prácou pracujú za dobro ľudu a privádzajú ho k smelosti a povedomiu občianskemu dobrými novinami, zakladaním rozličných spolkov: zatiaľ v Gemerskej ostáva všetko na starom. Opustený ľud tu ešte vždy len spí a spí a nevoľne znáša všetky tie kríže, ktoré už takýto nešťastný a zanedbaný ľud znášať musí.

Jako si potom s takýmto ľudom zahrávajú prefikani svevolníci, o tom presvedčí nás nasledovná zpráva, ktorú

obdržali sme z toho najhodnovernejšieho prameňa od p. veľkomožného Mikuláša Zboraya, ablegáta ľudového a nateraz i zástupcu lomovských ukrivdených občanov. Zpráva naša zneje doslovne takto:

Že ako zaobchodí administratívne úradníctvo s ľudom nevedomým, toho smutný príklad podáva nám prípad Forgácsfalvanov (Lomovčanov). Viacerí obyvatelia obce pred rokmi spojili sa a kúpili istý majetok. Majetok ten nebol by stál viacej — už aj s poplatkami a trovami — ako 80.000 korún. Vodcovia neučeného ľudu ale, menovite: Alex. Holíč notár, Andrej Benyus rychtár a Harmín Freisingel krémár vybrali vyše 126.000 korún na kúpnu cenu majetku. Že kam sa podela táto veľká summa peňazí, to už teraz vynde na javo, lebo Lomovčania, zunujujú už to, že účty zo šafárenia — akokoľvek o to naliehali — neobdržali; zunujujú ustavičné splácania a vidiae, že aj v sporiteľňach tréia im ešte dlhy za ten majetok ešte vždy: ponevác s rychtárom a notárom nevedeli ku poriadku prísť, vyhľadaly teda pána Mikuláša Zboraya, pravotára a krajinského ablegáta i požiadali tohoto, aby on šiel to stopovať, že kam sa týchto mnoho peňazí podieva.

Mikuláš Zboray i poslal svojho zástupcu do Lomu a tu taký smrteľný strach nadišiel notára, že telegrafoval hlavnému slúžnemu pre žandárov, podajúc taký falošný oznam, že ho chcú zavraždiť a že je ľud pobúrený. Na toto ale nebolo potreby, lebo pravda je len toľko, že ľud zunoval už to bašovanie, aby bez všetkého smyslu na veky a na veky len platil.

Keď zástupca pána ablegáta Mikuláša Zboraya vyhľadal rychtára, tento osvedčil sa v tom smysle, že sa veru potratilo veľa peňazí, a všetku zodpovednosť válal na notára: pri tej istej príležitosti našla sa mu v stole celá kopa citácií, ktorých termíny pojednávania už dávno sú zastarané. História ale týchto citácií je tá, že raz Benyus a inokedy zas Freisinger, keď potrebovali peniaze, jednoducho, akožto správcovia spoločného majiteľstva — a veď tuná takého spoločného majiteľstva ani nieto — zapravottili jednotlivých občanov pre náhradné reštancie (nedoplatky). Okresný súd rimavsko-sobotský vydal tedy predvolanie. Toto dľa zákona došlo na notára cieľom doručenia. Tu ale stalo sa, že miesto doručenia napísali na predvolanie: neprijal ho, a poslali to potom nazpät do Rimavskej Soboty. Obžalovaná stránka ale nič nevedela o termíne pojednávania a tak ani nedostavila sa naň. Rozumie sa, že bola posúdená. Zrazu len doručili mu výrok súdu, a potom ak neplatil, prišiel mu exekútor a licitácia.

Mikuláš Zboray pre tieto a pre mnohé iné prechmaty zadal trestné oznámenie.

My nepochybujeme, že zákon prisne bude trestať zdieračov ľudu.

Poznamenávame ešte i to, že podivné veci staly sa aj u okresného súdu rimavsko-sobotského, lebo nielen že neobyčajne vysoké útraty prisúdili pri týchto pravotách, ale stalo sa i to, že súd viacej trov naváľal ešte, než koľko sebe žalujúca stránka narátala v žalobnom pripise. Tak na príklad v jednej 70-korunovej záležitosti žalujúca

stránka rátala si trov 18 korún 44 hal., do čoho zarátané bolo i pojednávanie, ba aj kolky (štemple) výroku. Súdný výrok ale ustálil 33 korún 94 hal. trov. Že prečo, to len sám dobrý Boh vie, jestli len neprijmeme za pravdu to, čo pravotár protivnej stránky udal, že on vraj z opatrnosti k pojednávaniu vždy docitoval zopár ľudí, a potom že pán sudca trov aj pre týchto — bárs ani vypočutí neboli a treba ích tam vôbec nebolo — medzi jednotlivými pravotnými záležitosťami podelil a tak ustálil.

Avšak odhliadnuc od toho, že takéto jednanie je nezákonné, je na každý pád zaujímavé, že p. Benyus a jeho ľudia dali si svoje výlety do Rimavskej Soboty takýmto spôsobom zaplatiť ľudskými peniazmi. No ale úfame, že ponevác zadalo sa oznámenie k ministrovi vnútra, k ministrovi finančnému a k trestnému súdu: jedna z týchto vrchností už len udre čaporom do tejto bandy.

Takto znie zpráva, ktorú sme obdržali. Z nej presvedčujeme sa o premnohých zastaralých hriehoch, páchaných beztrestne na tom opustenom ľude. Len tomu sa čudujeme, či tí ľudia nemali *svojho* ablegáta, a keďže mali liberálneho ablegáta, čiže ten má srdce z kameňa, keď nepokladal si za povinnosť pospiechať na ratu ľudu toho, pomocou ktorého berie si ročitý plat ablegátsky? Nuž naľákaj na také zastupovanie ľudu.

KRAJINSKÝ SNEM.

Ministerpredseda Koloman Széll predložil päť návrhov zákona: o vystahovaní, o štátnej policii na niektorých hraničných bodoch, o vydávaní passov, o prisťahovaní a osadení sa cudzincov, o sriadení nových troch žandárskych okresov.

Nasledovala debatta o indemnite. Béla Komjáthy zaujal celé zasadnutie. Vytýka vláde zlé národnostnú politiku. Ohľadom tejto veci je krajina v nebezpečnom postavení, maďarstvo je ohrozené národnosťami v svojej existencii a vláda ničoho nerobí na jeho ochranu. Nachodia sa ešte i hlavní župani, ktorí verejne osvedčujú, že chcú byť oproti národnostiam spravdiví, kdežto tu môžu mať právo len občania a žiadne národnosti. — V druhej čiastke svojej dlhej reči postavil sa Komjáthy na stanovisko štátoprávne a z toho odsudzoval pokračovanie vlády v otázke vyrovnania.

Ku koncu interpelloval Mikuláš Zboray ministra vnútra o tom, že obecní notári predávali zreby štátnej lotterie, i rakúskej. Széll odpovedal, že táto lotteria má cieľ dobročinný a to napomáhať nie je priestupkom, ani pri rakúskej, lebo v podobných prípadoch ani v Rakúsku to nezazlievajú.

Štefan Rakovszky nemá dôveru vo vlade, lebo nesriadila hospodárske vyrovnanie a nezamedzila zneužívanie po stoliciach a preto návrh neprijíma. Čo sa však týka pochopovania 30. zákona z. r. 1899., tu musí uznať, že ministerský predseda i teraz len tak vysvetľuje otázky zákon, ako ho vysvetľoval počas uzavretia páktumu. Neodvislá strana mala si dať vtedy lepší pozor. Situácia

bola vtedy taká, že neodvislá strana mohla vynútiť aj to, že by sa bol do zákona vniesol aj termín utvorenia samostatného colného územia. To je tragikomikum neodvislej strany; len vtedy strežie, či vláda bola na daktorej slávnosti alebo nie?

Voličia okresu púchovsko-illavského pozor!

Drahí Bratia, rodáci!

Váš dosavadný ablegát, Ďuro Kubínyi odobral sa na večnosť a skladá účty zo svojho liberálneho šafárenia už pred Sudcom tým najspravedlivejším, pred samým Pánom Bohom. — O mrtvých nič zlého nemá sa spomínať a preto i my doprajeme nebohému už vášmu ablegátovi toho večného pokoja, ktorý nie svet, ale len Boh sám dáva.

Ablegáta liberálneho zvolili ste si sami, a tak i zodpovednosť pred Bohom všetká padá i na vás. Známo nám je, že pri minulých voľbách veľmi statne zachovali sa naši ľudáci v puchovsko-illavskom okrese. Že predsa nezvítazili, tomu na príčine nie na tolko slabosť a bojzlivosť ľudu bola, ako viacej opovázlivosť liberálov a nedôslednosť, nedorozumenie jednotlivcov.

Rodáci moji, prichádza vám šťastná doba, v ktorej silou vzmužilého ducha dá sa isto-iste všetko napraviť a okres váš od morovej rany liberalizmu na večné veky osvobodí!

Kto by si neželal zpomedzi vás z celej tej duše svojej, aby konečne aj váš okres mohol sláviť víťazstvo pravdy a vôle chudobného ľudu oproti bašovstvu protisedliackej strany, ktorá len židom a pánom naháňa všetko do vrecka?

Ej, ba šťastná a požehnaná by to bola chvíľa, ej, veru vtedy by ste mohli Pánu Bohu od rána do noci na kolenách chválu vzdávať, keby aj vám pomohly nebesá oblámať rohy neludskému panstvom tých zlopestných trenčianskych liberálov, ako učinili to v Nitriansku aj v Prešporskej!

Nuž ľudu môj ubiedený, prebúdzať sa už aj ty pre Boha, napni všetky sily, never viacej daromným a cigánským tláchaninám liberálnych kortešov. Nestrachuj sa, že vypadneš z lásky a milosti tvojich tyránkov, ba ver, že oni, tí tvoji tyránkovia majú pred tebou teraz tolko strachu, že sami *netrúfajú si už u vás víťazstva* a vystupovať budú va vašom okrese len «pre poctivosť» vraj a z musenosti.

Tým väčší nadchádza strach tých vašich liberálov, keď dozvedeli sa, že strana naša kandiduje u vás muža spravodlivého, učenca všeobecne obdivovaného a úprimného priateľa ľudu nášho slovenského. A tento muž je:

Barón Ivor Kaas.

Kto je on? — Židia a liberáli dľa obyčaje svojej budú Vám ho očerňovať. Cigániť vám budú,

že je taký a taký, ba snád ešte i to povedia, že on je nie kresťan ale žid, jako to o každom temer ablegátovi našom pri každej voľbe roztrubovali.

Nuž nedajte sa klamať nikomu.

Barón Kaas je ako muž kresťan tej najväčšej úcty hodný spravodlivý človek. Ako bystroumný spisovateľ a novinár považovaný je za prvého medzi ostatnými všetkými. *Ako neohroženého káratela a prenasledovníka huncútstiev pánov stoličných* viacej boja sa ho úradní tríznilia ľudu, nežli samého Kaffku a ministra.

Vieme, ako zaobchodia trenčianski páni úradníci stoliční s ľuďom. A preto nepochybujeme, že liberáli vaši hneď začnú lietať ako blázni a zúfanlive budú kortešovať proti tomu strašidlu strašnému na nich: proti Barónovi Kaasovi. Ba najmu si kortešov tolko, a to aj takých, za liberála, že vy len oči otvárať budete. Hja, teraz pri tých liberálnych kortešoch už istotne presvedčíte sa o tom, že ne jeden aj z vašich «priateľských pánov» *odvrhne sa od haleny sedliackej*, a bude vás bala mútiť všeliako, *bude potajomne alebo aj verejne podkopávať vašu svornosť*, len aby na akýkoľvek spôsob predsa mohol vás potrať a *pozbať halenárov toho skvelého víťazstva*, ktorého takí priateľskí vám páni voždy sa strachujú.

Nuž neverte takýmto; verte iba tomu, čo je vôle Božia a čo vám za prísnu kresťanskú povinnosť svedomie vaše nakladá. Neverte, opakujem, takým, a buďte pamätlivý toho, že kto akokoľvek postaví sa proti strane vašej ľudovej, *ten prislúcha tiež medzi nepriateľov haleny*, o ktorých vždy platilo, že «ruka ruku myje» a že «vrana vrane oko nevykole» *keď jedná sa o tom, aby porazili alebo previedli sedliakov*.

Rodáci púchovsko-illavského okresu! Váš okres má byť prvý zo všetkých trenčianskych okresov, ktorý zaženie na dno pekla stranu farabúnsku. Už toho násilenstva a prenasledovania liberálneho bolo dosť; oproti takému ukrižovaniu ešte aj to polouhynuté hovädo vzchopilo by sa ratovať seba aspoň len tie poslednie chvíle biedneho živorenia. Veď vám nepozostáva iného, ako zúfať nad sebou pod jarmom liberalizmu: nuž prasknite-že tým jarmom liberálnym obrovskou silou utrápeného k zúfanlivosti ducha! Veď i tak máte už málo čo ztratíť, nuž ratujte si aspoň tie mizerné pozostatky svojho imania, svojich práv občianskych, svojego práva, svojej slobody viery!

Nech sa ozýva neohrozene po vrchoch a dolinách vašich:

Sláva Barónovi Ivorovi Kaasovi, nášmu milému kandidátovi ľudovému!

Nech žije strana ľudová!

Sláva ľudovým voličom okresu púchovsko-illavského!

Či liberalismus sa srovnáva s učením Krista?

I.

Liberalismus z hĺbky srdca nenávidím a liberálov za kresťanov nedržím. Aby som sa však proti Kristu a jeho učeniu neprehrešil a seba neublížil na duši, navštívil som môjho suseda Ondreja Hladkého a prosil som ho o vysvetlenie. On neodoprel a riekol mi zrovna: Keby liberalismus sa srovnával s učením Krista, vtedy by nebol náš sv. Otec rímský pápež liberalismus čo falošné proti Kristovmu namerené učenie zavrhol a ho zatratil. Keď to sv. Otec urobil, my, čo jeho verné a poslušné dietky Otca nasledovať musíme. Čo liberálne učenie po krajinách rozličných a medzi národami zlého natropilo, o tom čítaj spravodlivú historiú a presvedčíš sa. Najväčší a najnovší príklad máme na francúzskej krajine. Medzitým, brat môj drahý, hovorí sused Ondrej, na čo sa túlať po cudzozemsku, hľadať tam príklady, keď ich doma až primoc máme. Prizrime sa dobre tým liberálom do očí, obzrime si jejich život a súdme potom: či sa to s Kristom a jeho učením srovnáva?

Nedávno jedon taký nútený liberál rozposlal na všetky strany oznámenie, že chce kresťanský pochovávajúci spolok v okolí zaviesť. Vyzval duchovných, aby to ľudu z kazateľnic oznámili a ho v tomto Bohu milom podujatí podporovali; hja, ale sotvá sa to jeho predstavený dozvedel, už mu to i zakázal a on chudák neborák z prinútenosti liberál, aby o chlebiček neprišiel, dal sa prosit duchovných, aby to viac ľudu neoznamovali, pre nepredvídanú prekážku; on to na neistý čas na stranu odkladá. Chudák, či sa nemuseli tí duchovní nad ním smilovať, keď ich tak pekne prosil a sa o jeho chlebiček jedná? Urobili to, ale či dobre, nech si odpovedia sami. Mŕtvých pochovávať je jedon skutok milosrdenstva Kristom predpísaný a liberáli ho nevykonávajú, vykonávajú nesmejú a druhých na to navádzajú je im zakázané.

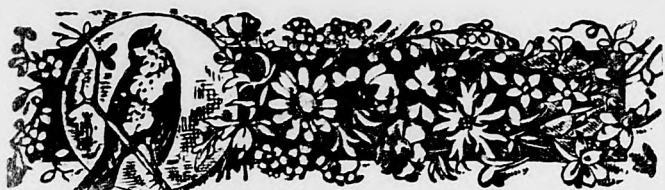
Ale poďme sused môj milý ďalej, a zkusmajme veci. Nedávno našich verných cirkevných ľudí očiernil pred vrchnosťou liberál v hodnosti svetskej postavený, ktorý by príkladom iným svietiť mal, a obviňuje ich z nemravného života, nemierného pitia a neplnenia svojich úradných

povinností atď. A vieš, sused môj drahý, kto je to? To je ten, ktorý vždy u žida v krčme vyseduje, len tam ho najst' môžeš, manželku i dietky zanedbáva, bárs kedy ho opitého vidíš a potom sa ešte i za tými a inými vláči. Či sa ti to ľúbi verná ovečko Kristová, keď je volakto neverným manželke, dietky zanedbáva, úrad neplní, nemierne pije, przní, nevinnosť na zlé navádza a potom to, čo on vo svojej liberálnej divokosti vykonáva, to na druhých váľa? Jaj, ale on je predstavený okresu, jemu sa pristúpiť nedá, on sa vyhovori, že on to počul. Čo sa tebe, čo človekovi hriešnemu viac k zlému jak k dobrému naklonenému nelúbi, čo ty už zatracuješ, to by sa s Kristom a jeho učením malo srovnávať a jemu ľubiť. Oj nikdy nie!

Ale poďme ešte ďalej! Manželstvo je dľa Krista nerozlúčiteľné a predsa ten liberálny človek odvedol manželku priateľovi svojmu. — Čo ti je sused môj milý, vzáctneho? Pravda rád slyšíš peknú kázeň, nezanedbal by si bol ani za svet v nedeľu a vo sviatok omšu svätú. A teraz máš robotu u matrikára, v robotný deň nemôžeš k nemu ísť pre poľniu prácu a v nedeľu kedy ťa inokedy pred seba predpustí jako o 10—11. hodine práve po čas služieb božích, lebo on do 9 hodiny spí a po obede sa zabavíť chce. Či sa ti to ľúbi sused milý? Keď nám kresťanom nie, tým menej nášmu majstrovi. Na čo sú potom tie príklady: «Zpomni, abys deň sviatočný svätil a ctí». «V nedeľu a vo sviatok celú omšu i kázeň nábožne slyšať». Taký ti je to, brat môj drahý, ten liberalismus, takí kresťania tí liberáli a liberálna vláda takých ľudi trpí a platí, podporuje. Ale jako tí a takí sudcami byť môžu, jako nevinnosť zastávať, opilosť trestať k plneniu povinností úradných nútiť na čas, keď oni to neplnia a všeľičomu oddaní sú, čo sa ani poriadnému človekovi nelúbi tým menej Kristu? No brat môj drahý, otázkou touto si do živého zahryzol, a ponevác o tomto sa dlhšie vyprávať musíme, nechajme si to na druhý raz.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na tolko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

BESEDNICA.

Mládenec.

Na strmej skale Kriváňa stáva
mládenec svojej podobný skale;
večerná zora pekne zahráva
si v jeho oka kryštále.
Do diaľky mračnej letia mu oči:
zdá sa, že súdiť minulosť chcejú;
a zase zrakma k nebu zatočí:
zdá sa, že hľadá svoju nádeju.

Hneď čelo smraští a dupne nohou,
jak by chcel vlastný osud rozšliapnuť;
hneď úsmech bliskne tvárou ubohou,
jak by chcel v slasti smútok svôj spláknuť.
Časom hľadá pod seba v dolinu:
hádam myslí o blahu rodiny;
časom sa nehne celú hodinu:
hádam sa modlí za bratov viny.

«Jak plačeš, neplač, mládenče jarý,
smútok len srdce zožiera;
ligot nádeje rozlej po tvári,
túžba šľachetná, ver, neumiera.
Jakže sa hneváš, zruš plameň hnevu,
hnev je rozumu zradný poddaný;
osud prichádza v tajnom odevu
s slávnym proroctvom, Bohom vyslaný.

Jak myslíš, myslí na stav otčiny
a spoj myšlienku s citom ľúbosti;
vymysli spásu, sleď do dediny —
a daj úmyslu tvár skutočnosti.»
Hlasy utíchnu. Mládenec kročí,
stúpa do svojej dediny;
slza potechy svieti mu z očí, —
a žije celý v žití otčiny.

A. Sládkovič.

Na území Kazárov.

(Pokračovanie.)

«Teraz som ju najal» odpovedal by kazár. Alebo to by povedal, že je syrota jedného pokrevného z Galície. Jak by ale pomocník — kazárske chlapčisko — bol, to povie krémár, že prišiel na prepačky. Toto treba prehliadnuť, lebo rituálne sobáša tam zhusta sa odbavujú. Židovský chasnik do služby vstúpi ku židovi z Beregu alebo

v Marmarošu. Rodičia vyzkúmajú schopnosť jeho. Jak je súci, zaňho dajú Ráchelu a mladý pár dovedy sporí u starých, pokým na svoje nohy nevie stať. K matrikárovi zriedka idú.

Keby kazári v krčľach dochádzali, také dovandrovanie dalo by sa prekaziť. Ale po jednom prichádzajú, čo nikto nezbadá. No, a pritom všetkom, či nemusíme vrchnosti obviňovať pre ľahostajnosť? Však každý dovandrovaný hlásiť by sa musel u patričnej vrchnosti, [jak by to zameškal, trestaný bude. A pritom všetkom ani jedného kazára nepokutovali pre to. Poviem jedon príklad. Do Dombostelku roku 1899, v septembri dovandroval k jednému kazárovi istý Mayer Herschler. Zamestnania nemal. Dovoľenia, aby sa tu udomácnil, nedostal. Majetku nemal, ba ani to nevedel preukázať, čím sa mieni udržať. Pre túto príčinu predstavenstvo obce vykázalo Mayera Herschlera z obce. On sa ani nepohol. Roku 1900 v januári písomne bol z obce šupovaný. Oproti tomuto výroku appelloval. Viceišpán potvrdil výrok predstavenstva obce. Sentenciu prečítali a vysvetlili Herschlerovi a napomenuli ho, aby obec hneďky zanechal. V tom čase už mal krčmu a dlžníkov. Títo ho zastávali. Herschler sa ani nepohol. Predstavenstvo oznámilo vrchnosti, že s Herslerom nevie si čo počať, a žiadalo, aby úradne bol vyšupovaný. Stalo sa to v mesiaci júli. V septembri, keď som tade chodil, Herschler ešte vždy v obci bydlil. Z tohoto vidno, že sa vrchnosti boja oproti kazárom zakročiť, a že kazári sú mocnejší nežli vrchnosti. A to je preto, lebo sú šikovní a majú zastupiteľov.

Z obce Hust minulého leta vyhnať chceli jedného kazára. Ani sa nepohol; to tvrdil, že má patričnosť v istej obci. Policajti zdržali ho a určili, že ho vyšupujú. V tomto páde vrchnosť zmýlila sa, lebo kazár mal pravdu. Mal v istej obci patričnosť. A čo sa stalo? To, že po štyroch hodinách, ako ho policajti zdržali, slúžnovský úrad dostal telegramm od ministeriumu, aby toho kazára zaraz na slobodu prepustili.

Však je tak, že každý poriadny človek teší sa, keď nevinný nie je trestaný. Ale pýtam sa, od koho sa dozvedel minister, že nevinného chceli trestať, však o tom nevedel, že sa slúžny pomýlil? A na to, aby vyšetrovanie nariadili, nebolo času. Však sto a sto žalôb dôjde telegrafične k ministromi. Ani jednu neliečia bez vyšetrovania. Áno, sú pády, že na slobodu prepustia odsúdeného, za ktorého vážny človek ručí, lenže spomenutého kazára ani jeho vlastná vrchnosť neznala. V obci, do ktorej patril, nemohol sa — pre krátky čas — ospravedlniť, a vzdor tomu v Budapešti našiel sa voľakto, kto zaňho ručil, kto vplyv mal u vlády, a na ktorého slovo minister v tom okamihu telegrafične zakročil. Však je dobre, že nevinný človek má zástupcu, ale nápadné je, že len kazára zastávajú, a že minister len v záujme jeho zakročí. Z tohoto možno zrozumeť bojzľivosť vrchností, že oproti kazárom neopováži sa zakročiť. Kazár viac má dovoľené ako hocaký občan. On je výnimka. Záležitosti jeho skorej odbavia, ako iného človeka. Pravotu skorej vyhrá. Nezákonnosti, ktoré koná, ľahko môže zakryť. Kde pravdu má

tam silných zástupcov najde, kde ale nemá, tam ho ešte lepšie obránia. Kazárom byť je toľko, ako všetky prednosti (protekcii) požívať. Kto by sa tedy divil, že sa tak množia a že sa im tu tak dobre vedie.

Keď kazár čez hranice prejde, zhola nič nemá. O pár rokov už voľačo má. Neskoršie z voľačoho bude mnoho, síce nie u každého. Hoc koľko kazárov bedári, hľadá, trasie sa od zimy, trápi sa, ale predsa nie je tak poľutovania hodný, ako obeta jeho, ktorú cícia. Väčšina medzi priaznivými pomerami žije. Zbohatnúť nemôže, lebo telo, do ktorého korene pustil, je chudé a využítkované. Z prázdnej komory nemožno bohatý stôl prestref. A potom veľa ích je. Cestujúci takrečeno len kazárov vidí na všetky strany, nielen preto, že vo večítom pohybe žijú, ale aj preto, lebo pri cestách sa ubytovali. Domorodých nazad vtisli do jarkov, ku potokom a na vrchy. Oblahli tie miesta, odkiaľ každý voz, každého pocestného a každého dozerača (financa, žandára, slúžneho atď.) vidieť môžu.

Ako som spomenul, kazár bez majetku príjde k nám. Čo že má teda robiť? Cigán tak rozlúštil túto úlohu, že kradol. Ale zle pochodil. Rychtár pýtal sa ho, že prečo berie to, čo je cudzie?

«Čo budem robiť, pán urodzený» odpovedal cigán, «keď je všetko cudzie.»

Síce aj kazár kradne, lenže to nie je prirodzenosťou jeho. Potutelnosť lepšie sa mu páči. To je jeden spôsob obchodu. Všeobecné remeslo jejích je: prostredníkom byť pri každej kúpe a odpredaji. To sa najlepšie vypláca. Ozajstný priemysel. Niet na svete obchodu, pri ktorom by kazár ňebol prostredníkom. On je medzi rybou a rybárom ako sieť. Medzi zimou a izbou on je pec. Domorodí žiadnu kúpu neprevedú medzi sebou bez toho, žeby sa kazár medzi nich nepomiesal. — Jestli kto sliepku, prasa, teľa a podobné chce predať, potrebuje k tomu kazára. Tak podobne jestli domorodí kravičku chce vyčarovať s ošípanou, roľu s ľúkou, vola za chalupu. Kazár je všade. Jedná sa, a jestli by ho odbyť chceli, tak prekazí kúpu a zámenu (čaru).

Netreba zabudnúť, že kazári jeden, v každom ohľade zanedbaný a opustený ľud obľahli. (Toto sa mi divným pozdáva. P. Bartha zo skúsenosti tvrdí tu, že ten ľud je strašne opustený a zanedbaný a predsa je známo, že maďarčenie sa práve u tých Rusov prevádza najzdarnejšie. Či by sa nemohlo maďarčiť aj tak, aby ľud neostával opusteným a zanedbaným duševne, ale naopak, aby stal sa pokročilým vo vzdelanosti?) Ľud tento kazárov za nevyhnutelný osud svoj považuje. Za obecné nešťastie, ktorému vyhnúť nemožno. Za Boží trest, ktorý pokojne znášajú bohobojní veriaci. Kňazstvo je najväčším a jediným priateľom tohoto biedneho ľudu. Ale to povedomie, že osudom jeho sú kazári, zoslablo vplyv duchovných. A čím lepšie rozmnožili sa kazári, tým väčšia bola zúfanosť kňazstva. Probovali sebadôveru vzbudiť u ľudí, ale marné bolo usilovanie. Ba kňazia ani neveria, že tento biedny ľud možné by bolo oratovať.

(Pokrač. nasl.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

Príchod kráľov. Dľa doterajších poriadkov jeho veličenstvo kráľ v minulú sobotu mal prísť do Gedelova, ale — jako na kameni tlačeny «Hiresarnok» oznamuje — pravdepodobne je, že kráľ odročil svoju cestu do Uhorska. Ani správa gedelovského kaštieľa, ani kapitán budínskej kráľovskej paloty totiž dosiaľ ešte žiadnej úpravy nedostali, kdežto keď má kráľ prísť, na pobyt kráľov vzťahujúce sa úpravy vždy týždňom vopred dostávajú.

Zasľúbenie v panujúcej rodine. Z Viedne oznamujú: Arcikňažna Maria Terezia vdova po arcikňažatovi Karolovi Ludvikovi vo svojom kaštieľa v Luxemburgu dávala v sobotu veľký obed z príležitosti zasľubenia svojej dcery arcikňažny Alžbety Amalie s kniežatom Alojom Liechtensteinom. Pri obede jeho veličenstvo náš kráľ v prípitku pozdravil zasľubencov. Po obede, na ktorom zúčastnili sa mnohí členovia panujúceho domu, kráľ vrátil sa do Schönbrunna.

Dedič nemeckého trónu sa žení. Z Berlína telegrafujú: Z Kopenhágy dochádza chýr, že dedič nemeckého trónu princ Fridrich Vilhelm zasľubi sa s dcérou cumberského princa, s vnučkou dánskeho kráľa.

Kráľ a jubiläum Národného museuma. Národné museum v Budapešti koncom tohoto mesiaca svätí bude storočné jubiläum svojho jestvovania. Minister náboženstva a vyučby dr. Július Wlassics v nedeľu, odcestoval do Viedne s deputáciou Národného museuma, aby kráľa pozval na jubilárnu slávnosť do Budapešti.

Pápež o študovaní svätého písma. Pápež Lev XIII. už roku 1903. vydal jednu encykliku, v ktorej pojednávalo viac ohľadoch týkajúcich sa študovania svätého písma. Vedecké pohyby okolo sv. písma a aj sama napredujúca veda v tomto ohľade našla také otvorené otázky, ktoré riešiť je povolaná jedine cirkev. Preto pápež teraz katolíkov opäť upomína na svätosť biblie a na obranu tejže proti nápadom a nedorozumeniam odhodlal sa zorganizovať jeden výbor. Sídrom výboru bude Rím, členami tohože budú vážni učenici, ktorých úlohou bude s celou silou účinkovať na tom, aby bolo postarano o základnejšom a veku primeranejšom vysvetľovaní sv. písma a aby tože bolo chránené pred falošným vykladáním a opaváživým mienkam.

Šialená deva v snemovni vyslancov. 21-ročná

vychovavateľka Klotilda Vittová rodom z ostrova Sylt (ehýrne nemecké kúpele) prišla do Budapešte, aby si tu hľadala zamestnanie. V ceste na železnici obznámila sa s jedným mladým človekom, s ktorým si v Budapešti spolu obzerala významnosti hlavného mesta. Tak prišli aj do novej parlamentárnej budovy, kde v prijímajúcej sieni na tejto depe vypukla naraz šialenosť. Ukazujúc na mladého človeka, ktorý ju sprevádzal, kričala:

— Oslobodte ma od tohoto človeka!

V snemovni povstal pravda na to veľký zmätok, ale nešťastnú devu podarilo sa čoskoro uspokojiť. Odviezli ju na políciu aj s jej sprievodcom. Z jej neistých výpovedí možno následkovať, že deva zaiste ušla z rodičovského domu. Kto vie, či jej šialenosť, nepochádza z toho, že nietko zneužil jej opustenosť. Nešťastnú devu po lekárskom prezkúmaní odviezli do ústavu choromyselných na Leopoldovom poli.

Bomba v Skalici. Z Nitry píše: Pred domom statkára Karola Novomestského v Skalici tieto dni včas rano vybuchla jedna bomba. Na výbuch domáci a okolo bývajúci ľudia preľaknutí bežali na miesto výbuchu. Na šťastie ľudskému životu neublížilo, ale okná a steny domu základne porúchalo. V Skalici hovoria, že bombu tu položil ktosi z pomsty, ale útok nebol nameraný proti Novomestskému. O úradnom vyšetrowaní ešte nedošlo žiadnej zprávy.

Vyznačenie za napomáhanie včelárstva. Úradný časopis oznamuje, že jeho veličenstvo kráľ Ivana Bindera, tajomníka Uhorského kraj. včelárskeho spolku, vyznačil zlatým záslužným krížom s korunou.

Doktorské jubiléum biskupa Rimélya. Baňskobistrický biskup dr. Karol Rimély predvčerom slávil 50-ročnú pamiatku toho, že bol na viedeňskej universite povýšený za doktora teologie. Pozdravne telegramy poslali jubilantovi aj: dedič trónu Franc Ferdinand, ministerský predseda Széll, knieža - primas Vaszary, minister Wlassics a viacerí biskupi a krajinskí hodnostári.

Koľko manželstiev bolo uzavreto u nás v mesiaci septembri? Dľa najnovšej úradnej štatistiky behom mesiaca septembra v uhorskej ríši uzavreto bolo 7849 manželstiev z čoho na Horvátsko a Slavonsko pripadá 768. Z pomedzi 7081 manželstiev uzavretých v samom Uhorsku najväčšia časť pripadá na kraj medzi Marušou a Tisou, najmenšia časť na pravý breh Dunaja. Dľa stolíc najviac sňatkov bolo pomerne v Torontálskej, najmenej v stolici Zala. Medzi mestami na prvom mieste stojí Temesvár a Pančova, kde bolo 51, poľažne 18 sňatkov. Miešaných manželstiev bolo v Uhorsku behom septembra 1018. Medzi tymito kresťansko-židovských manželstiev bolo 39, z ktorých v 20-ich pádoch kresťan vzal si židovku a v 19. pádoch kresťanka sa vydala za žida. Krem toho v jednom páde ženich židovského vierovyznania vzal si bezkonfessionálnu mladuchu.

Jeden notár proti nočnému túlaniu sa mládeže. Obecni notár v Pétervárade, ako z Nového Sadu oznamujú, nedávno vydal nariadenie, dľa ktorého mlá-

denci, ktorým ešte neminulo dvadsať rokov, večer po deviatej hodine nesmú sa túlať po uliciach, ba nesmú ani v kaviarňach a krčmách vysedať. Notár — ako sám hovorí — nariadenie vydal v prospech dobrých mravov a veľmi prísne žiada zachovanie tohože. Jedného mládenca, ktorý sa proti nariadeniu prehrešil, dal zavreť na osem dní.

Sekta lenivých. Dľa ruských časopisov v Kieve povstala veľmi zvláštna náboženská sekta, ktorej hlavným a základným článkom viery je: lenivosť. Privrženci sekty tejto menujú sa malevanteníci, po mene zakladateľa Konráda Maleninga, ktorý sa roku 1872. vyslobodil z ústavu choromyselných a v tejto dobe začal rozširovať svoju zvláštnu ideu. Na základe podobnosti o laliach, ktoré ani nepradú ani nešijú a predsa žijú a kvitnu, malevanteníci nechcú znať žiadnu prácu, práve len robotu okolo domácnosti, nosia čierny oblek, živia sa chlebom a lacným ovocím; avšak otázka je, začo tieto kupujú?

Požiare v mesiaci septembri. V uhorskej ríši behom mesiaca septembra v 1533 obciach bolo 2037 požiarov, ktoré 4055 ľuďom spôsobili 3,920.983 korún škodz. Najviac škody utrpela: Vesprímska 207.516 kor., Nitrianska 154.573 kor., Biharská 139.306 kor., Prešporská 136.631 kor., Novohradská 128.638 kor., Torontálska 116,492 kor., Spiš 13.371 kr. a Abauj-Torňanska 110.723 korún.

Spišsko-sobotský okres. Škriepka medzi liberálmi sobotského okresu nijako nevezme koniec. Už odvolali petíciu proti voľbe terajšieho liberálneho ablegáta Juliusa Nosza podanú, ale im zas dačo prišlo na mysl a znovu podali žalobu proti tej voľbe. Pekne je to pozreť, keď sa liberáli medzi sebou tak drú. Najmúdrejšie by bolo teda bývalo, keďby si ten okres ľudového ablegáta bol vyvolil.

Besný pes. V Levoči po tieto dni jeden besný pes viac ľudí pohryzol. Potom prebehol do Ruskynoviec, kde to isté urobil, ale tam ho už zastrelili. Pohryzené osoby cieľom štepenia zaraz do budapeštianskeho Pasteurovho ústavu poslané boli.

Morské oko. Spišská stolica teraz ku všetkým 64 stoliciam krajiny poslala prípis, v ktorom ich vyzýva, aby vystúpili proti rozhodnutiu medzinárodného voleného súdu, ktorý Morské oko Poliakom prisúdil, lebo — vraj — rozhodnutie je nepravé. Predseda síce nemá práva žiadneho, práva bez ohľadu na mienky cudcov svedovoľne súd vyniesť, ako to vskutku urobil, ale by sa bol mal lebo ku jednej alebo ku druhej mienke pripojiť. Ten súd by sa teda — vraj — mal zrušiť. Škoda, že sa spišskí znalci tejto hraničnej otázky predtým nezaujímali tak horlive ako teraz. Aj spišskí liberálni ablegáti by boli mobilí dačo múdreho vykonať v tejto veci, však majú medzi sebou i Šalamona.

Spolkové pohyby. Tak sa zdá, že v spišskej Magure vždy viac a viac privržencov začínajú mať tie heslá: «Svoj k svojmu» a «Kresťania kupujte len u kresťanov». Pri tom svedčí to, že najnovšie zase vo Veľkom Lipníku, vo Vyšnom a Nižnom Lapsi zamýšľajú kresťanský po-

travný spolok založiť, už aj akcie zbierajú. Richvaldčania si tiež žiadajú mať svoj kresťanský sklep. Magurčania len tak! Smelo do práce! Aby už raz prestali byť veľkomožnými páňmi kdeakí dovandrovaní krivonosí Icekovia. To sa ale len tak stane, keď jedenkaždý gazda vstúpi do spolku, akciu svedomite zaplatí a potom viac už nie od židov, ale všetko, i potrebný nápoj vo svojom kresťanskom sklepe kúpi. Kto sa len zapísať dá, na zaplatenie svojej akcie ale nemyslí, v spolku nekúpi, ten ohromne škodí svätej kresťanskej veci, čo ešte dakedy obanovať môže.

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, ako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihned sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvláste u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnostiach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojim zovňajškom sa podobajúc, jakožto vraj «jednako dobré», a hľadiacie pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam daly «prehovoriť», aby napodobeninu zkusily, spozorovaly skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej káve sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dosiahnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

DOPISY.

Kľčovany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Dňa 22. októbra mali sme tu v Smolniciach náhradnú voľbu na dvoch stoličných výborníkov, kam aj naša malá dedinka Kľčovany je pridelená.

Pred jedným rokom, keď bola riadna voľba, vyvolili

sme si za stoličného výborníka herského Iudáka Michala Kormúth, väčšinou troma hlasmi. Toto sa ale nemilo dotklo liberálov, a preto ustavične jalkali a vejkali, až konečne po roku, pod jakýmiisi zámkami, na liberálny spôsob, zrušili voľbu, ktorá previedla sa hore udaného dňa tohoto mesiaca.

Terajšia voľba podarila sa o mnoho skvelejším víťazstvom Iudákov nežli vlni. Lebo zvolení sú dvaja Iudáci (ponevác aj na miesto liberálneho Ujházyho bola náhradná voľba) z nasledujúcim výsledkom: Michal Kormuth dostal 104 hlasov, Pavel Zubek dostal 84 hlasov a liberál Neuman 83 hlasov, Vincent Novák, ktorý s liberálom paktoval dostal 55 hlasov. A tak Michal Kormuth obyvateľ horno-orešanský, a Pavel Zubek, obyvateľ smolenický sú vyvolení väčšinou 48 hlasov. Nuž hľa, za toto sa liberáli ustávali a pracovali na zrušenie voľby celý jeden rok, zato ale teraz odtiahnuť museli s dlhým nosom. No šťastlivú cestu!

Pochvalu zaslúžia voličia obcí: Smolnice, Horné Orešany, Nestih a Lučenec. Najšpatnejšie zadržali sa naši Kľčovania, lebo vyjmúc štyroch všetci na liberálov hlasovali. Na Iudákov hlasovali: Ján Šuran, Andrej Hucovič, Ján Galgóczy a Štefan Cintavý. Toto je zrno kľčovanskej obce, týmto patrí všetka úcta.

Na liberálov hlasovali od nás: Šandor Sonenfeld krémár, a kleine gotes nasledujúcich Kľčovancov: Gábor Holeksy minár, Ján Czintavý rychtár, Michal Hucovič modleník, pekná trojica! potom Matej Lančarič, Michal Adamec, Michal Jozef Minárovič, Ján Vlkovič, Vincent Valentovič, Ján Adamec, Ján Nemeček, Jozef Nemeček, Ján Sladeček, Imrich Valentovič a Ján Surový.

Vodecom týchto kľčovanských liberálov je kľčovanský rychtár Ján Czintavý, ktorý pred poslednou vyslaneckou voľbou trnavskou takto sa bol vyslovil, že: «Jestli vystúpi liberál, nuž vtedy keď aj sám Ježiš Krisztus príjde, od liberálnej strany ma neodvedie.» Nuže veru pyšní môžete byť vy kľčovanskí liberálni kresťania, keď máte takéhoto vodecu, ktorému je viacej žido-liberalizmus, nežli sám Pán Ježiš Kristus. Nasledujte len teda vy «dobrí» kresťania takéhoto vodecu. Popíjajte si len to kyslé víno, však istotne vám, a keď vám nie, nuž tak vašim synom, zuby stípnu. Nuž ale prislovie hovorí: «že vraj nedal Pán Boh svini rohy.» Na šťastie teda aj naša liberálna dedinka je len taká malá, že sotva 20 voličov počíta; a tak aj túto tam väčšinu liberálom nezávidíme lež tešíme sa jejich buchnutiu, ktoré ich zastihlo vo Smolniciach.

Sláva ale tým štyrom kľčovanským voličom, ktorí na Iudákov hlasovali. Ktorých nezviedla ani slopanica, ani judášsky groš! Sláva všetkým voličom, ktorí vo Smolniciach dopomohli Iudovej strane ku víťazstvu!

Sláva kresťanskej Iudovej strane!

Kľčovanský antiliberál.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Veľké Bielice

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

S dôverou prosím slávnu Redakciu nášeho «Kreštana», by ráčila týchto pár riadkov uverejniť.

Veľké Bielice a okolití obyvatelia dlho budú pamätať na tie slávnosti, medzi ktorými obnovený chrám veľkobielský dňa 2. novembra skrze osv. pána *Fr. Vencella*, t. biskupa posvätený bol. Ešte dňa 1. novembra popoludní prišiel do Bielic pán t. biskup; od stanice sprevádzaný bol banderistmi až po bránu, ktorú občania k úcte jeho vystavili, a pri ktorej ho v prítomnosti predstavenstva a veľkého zástupu p. rychtár privítal. Odtiaľto celý zástup šiel do veľkého dvora farského, kde ho zase jedno dievča privítalo; načo p. t. biskup k shromaždenému ľudu prehovoril, čím bol program toho dňa dokončený.

Na druhý deň, t. j. dňa 2. novembra už zavčas rána sa ľud shromažďoval na tom vršku kde chrám Boží stojí, a tak veľký zástup bol tam shromaždený, ako snáď ešte nikdy predtým. P. biskup oblečený bol do cirkevných šiat pod infulou, sprevádzaný bandou, mnohými kňazmi a hasičmi tiahnuť hore vrškom do chrámu Božieho. Kým cieľ sprievod hore vyšiel, zvony zvučaly, muzika hrala a mažiare sa ustavične ozývaly. Potom pán t. biskup keď chrám Boží zvonku aj zvnútra posvätil, miestny pán farár Paska vyšiel na novú kazateľnicu a z príležitosti posviacania chrámu nadšenú kázeň držal o tom, že chrám Boží je to miesto, s ktorého každá milosť a všetko požehnanie pochádza. Po kázni nasledovala sv. omša, ktorú t. pán biskup slúžil, pod ktorou srdce naše radosťou naplnené bolo, že v obnovenom chráme po prvý raz sv. omšu nám slúžil pán biskup, ktorý svojím utešeným hlasom pobožnosť celého zástupu veľmi povýšil. Ku pobožnosti mnoho prispel aj spev na choruse, ktorý pán Lahvička, chynoriarsky organista viedol, a jaký my počuť len zriedka príležitosť máme. Po svätej omši banda hrala ešte pápežskú hymnu, čím bola pobožnosť dokončená.

Opis posviacania chrámu preto len tak na krátko sdeľujeme, aby mnoho miesta nezaujal. Dovolíte etený pán Redaktor, abych k vôli tým, ktorí sú vo svete a obnovený chrám náš nevideli aspoň krátky opis dal toho, ako je chrám náš obnovený.

Bielická fara je veľmi stará. Už roku 1332 jestvovala. Terajší kostol začali stavať 1723 a následkom chudoby a iných neprajných okolností stavba kostola len r. 1759 bola dokončená podporou barónky Anny Marie Medňanskej, ktorá v chráme tomto aj pochovaná bola. Chrám tak zle bol stavaný, že r. 1799-ho navštevovanie chrámu s nebezpečenstvom života bolo spojené. Sklepenie na kostole bolo dopukané a preto toto složili dolu, múry o 2 i pol šúcha povýšili a na to štukátorový pováľ položili. Chorus, ponač sa išiel zvaliť, aj ten shodili a drevený postavili. Od roku 1799. až do tohoto roku na kostole sotva čo bolo robené zvonku; zvnútra r. 1890-ho obnovené boly oltáre a kazateľňa, ktoré boly už tak zlé, že slúžily k pohoršeniu. Od tohoto času sa v chráme našom žiadna premena nestala. Keď sme ho či z vonku či

z vnútra porovnali s ostatnými kostolmi v nitrianskej doline, len vzdychnúť nám prišlo, že či aj náš chrám Boží bude niekdy tak ozdobený, jako teraz ozdobené sú spomenuté ostatné chrámy Bošie na tomto vidieku.

Pán Boh našu prosbu vylísal, lebo keď pukliny na štukátore v kostole so dňa na deň sa zväčšovali, náš pán farár oznámil to pánu biskupovi nitrianskemu, jakožto patrónovi, ktorý keď sa presvedčil, že v štukátore hrady sú už zpráchnivelé, nariadil, aby sa celý chrám Boží obnovil. Následkom tohoto nariadenia kostol bol prestavený a obnovený nasledujúcim spôsobom:

Múry o 2 i pol metra boly povýšené, na miesto štukátora dľa Rabir-systému krásne sklepenie bolo položené. Toto sklepenie je nie z tehly murované, ale z drôtu, na ktorý je vylíata malta z gypsu a z piesku robená, a bárs len 5 cm. je hrubé, predsa je silné a stále na toľko, že aj ľudia môžu po ňom chodiť. Takéto sklepenie len na takých kostoloch sa odporúča, kde kostol má múry a fundamenty slabé, ako je to aj pri našom kostole. Potom v kostole vystavené sú 4 veľké piliere, na ktorých sklepenie stojí, zvonku ale vystavené je 10, ktoré múry podpierajú. Obloky a dvere sú vyššie a väčšie. Nepekňý a nízky vechod do chrámu je povýšený a krásnym portálom obnovený; vechod na chorus je z vonku odtiaľ, kde predtým drevené schody na vežu boly. V celom kostole je krásna dlážka, jakú na vidieku zriedka nájdeme. Potom nová je kazateľňa, ktorá od vrchu až do spodku drahocennou rezbárskou prácou je okrášlená; z polovice nové sú oltáre a okolo hlavného oltára stena vyložená je asi na jednu siahu vysokými dubovými doskami, ktoré tiež bohato preplnené sú fajnovou rezbárskou prácou. Murársku robotu previedol Juraj Bílik, staviteľ a podujímateľ z Bánoviec a stolársku Jozef Sziklay, stolár z Nedanoviec. Oba títo páni zaslúžia pochvalu v úplnej miere a preto ich aj našim spoluobčanom zo srdca odporúčame.

Na pamiatku tohoročného stavania chrámu a z úcty oproti tým veľkodušným dobrodincom, ktorý v minulosti alebo v prítomnosti na kostol obetovali, pri v chode do kostola do múru položená jedna veľká čierna mramorová tabuľa, na ktorej so zlatými literami je latinský nápis nasledujúceho obsahu:

«Chrám tento k ucte sv. Alžbety, dcéry kráľa Uhorska zasvätený skrze neznámeho zakladateľa povstal roku 1723. Stavanie chrámu veľkodušnosťou barónky Anny Marie Medňanskej roku 1759. bolo skončené. Roku 1799, následkom väčších puklín (na múroch a na sklepení) čez väčšiu opravu prešiel. Roku 1902. pod osv. p. biskupom Imrichom Bende na trovy základín biskupstva nitrianskeho, milodarmi spolku sv. Ruženca bielského a iných dobrodinčov bol prestavený, okrášlený a v tom istom roku skrze osv. pána Fr. Vencella tit. biskupa a biskupského námestníka, ktorý za obnovenie chrámu horlil a jeho dobrodincom bol, posvätený a službám Božím odovzdaný bol.»

Veľkobielský farníci teraz sa tešia, že aj jejích chrám Boží je už v poriadku. Dal by P. Boh, aby aj jeho ďalšie obnovenie tiež čím skorej prevedené byť mohlo.

Jeden farník.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kreštan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kreštana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý poznať a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Prosba k vlct. čitateľom «Kreštana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kreštanom a čitateľom milého «Kreštana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ušlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kreštanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispejete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie. Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciame sa k Vám milé duše kreštanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hĺbin srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

V Malej-Čauši, 1902. 6-ho novembra.

Ján Hanko, rychtár. Michal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Nová domová pokladnica. Kalendár na rok 1903., redigovaný Dr. Pavlom Blahom, vyšiel nákladom Jozefa Teslika v Uh. Skalici (Szakolecza). Cena jedného výtisku 50 halierov.

Pútnik sv. vojtešský. Kalendár na rok 1903., redigovaný Martinom Kollárom, vyšiel nákladom spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave na 17 hárkoch velikej osmorky s rozmanitým a bohatým poučeno-zábavným obsahom. Cena je len 50 halierov.

Odporúčame ho nášmu katolíckemu obecnstvu čo najснаžnejšie.

Slovenský obrázkový kalendár pre kat. evanj. a starovercov na obyčajný rok 1903. Cena 100 viaz. výt. 22 kor. 50 hal. neviaz. výt. 20 kor. 50 hal. Na drobno 1 viaz. výt. len 30 halierov.

K dostaniu u knižtlačiarско-účast. Spolku v Turč. Sv. Martine (Turócz Szt Márton).

«Listy Svätého Antona». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 9. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boli rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kreštansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi zehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. Juraj Császka verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Casopis musealnej slovenskej spoločnosti Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 4. Turčianský

Sv. Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročíte 4 koruny platí sa zaviazá.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky *dve*.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 10. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; a keďkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostalí, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Dennica. Ročník V. Číslo 6. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolecz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to **dať**. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7.00—7.60 kor., peštianska 6.90—6.80 kor., z Báčky 7.25 kor., banátská 5.90—6.25.

Jačmeň: na krm 5.25—5.40 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5.60—5.70 kor.

Otruby po 50 kil.: drobné 4.20 korún, hrubé 4.50 korún.

Raž: 5.90—6.25 kor.

Sviňská masť 50.00—50.50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48.— $\frac{4}{100}$ 48.75—, udená dobrá slanina 48.50— po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová —. Lucerna 43.—38.—, všetko 50 klg.

Strova: *Fazula* veľká biela a okrúhlá po 7.15—7.75 brnava 7.50—7.75, pestrá 5.25—5.50, drobná 8.70—8.95, cúdená 10.50—*Hrach:* 16.00—20.00, lupaný 20.—*Šušovica* horšia 8.00—10.00, lepsia 15.00—16.—*Mak:* 26.00—26.50, všetko po 50 klg.

Ovos: 7.25—7.60 kor.

Olej repcovy 83 korún za 100 klg.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Andrej Lipčei, Dedinky. Básničku uverejniť nemôžeme. Je slabá.

Jozef Mikuška, Pittsburg Amerika. Zariadime dľa Vašej žiadosti. Boh Vám pomáha!

Štefan Hlasica Dol. Tuzla. Jestli nám zbudne natelko času, budeme hľadať vašu žiadosť vyjadriť.

Ján Polóny, Oslany (tekovská stol.). Povďační vám budeme, keď radšej napíšete nám dačo dobre a zreteľne o tamejších pomeroch ľudu z toho okolia, v ktorom Vy bydlíte.

Rafael Tekula. Dopis váš dáme do časopisu «Hlas ľudu.»

J. M. Nedostali sme nič.

Cestujúci. Milodari uverejníme v budúcom čísle.

Olejník. Asnaď v budúcom čísle.

Adam Filan, Pobežím. Ráďte meno svoje správne si udať. I teraz vám len tak píšeme vaše meno, ako ste si ho sám ráčil napísať.

Krainer záživný prach pre svine.

— Velaceni pane! Moje svine ništ nechceli žrať, a pritom boli veľmi chudé. Pripadne som dostal od jedného z mojich ľudí jednu obalku záživného prachu, to je načudovať. Moje svine nemožem dokrmiť a berú naseba zďna naďen, a toto možem poďakovať tomuto vibornému prachu, ktorý možem a budem každému jednému najlepšie odporúčať, a pritom prosím mňa ziasť popočte 5 bankov krinneho prachu pre svine
31/10. 1900. zuctov]

Joseph Englisch štaniční majster Velisce Slavonia
Viš udaná copia za ravné 4 hall. A 2 hall. zaopatrennie originálnov dopisnicov

Laibach, 3/10. 1901 (m. p.) **Iván Planták** e. k. notár.
Príkladich a starich zdravich sviniach je dostatočná jedna obalka dr. Trnkóczyho Krainer záživný prach pre svine za 50 halierov 5 obálkov stojí len 2 koruny. Je kďostaniu vo všetkých obchodách, v protivnom páde je kďostaniu po očte z apatheki **Trnkoczy, Laibach** (Kraina).

So dňa na deň viac sa
preukazuje jako

dobrodienie
a nevyhnutel'ná potreba v kaž-
dej rodine

**Kathreinerová
Kneipp-sladová káva**

Ľni jedna obozretná gazdina nech
neostycha zaviesť túto chutnú,
zdravú, kávu do svojej domácnosti.

Niet žiadnej lepšej zastupiteľ'ky a
nahraditeľ'ky bôbovej kávy tam,
kde je táto lekárom zakázaná.

Kathreinerová Kneipp-sladová káva
je len vtedy pravdivá, keď je na balí-
koch farár Kneipp ochranná známka.
Otvoreno predavaná alebo iný... spô-
sobom balikovaná káva je už viac nie

Kathreiner-ová.

Oznam.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

8 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentovaného striebra vydičky,
6 kusov amerického patentovaného striebra jedácej ližice,
12 kusov amerického patentovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táce,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene a k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral.

Vianočný a novoročný dar.

d'alej do každej lepšej domácnosti prítiž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov :

Sprvou zásielkou sam úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou sam úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takú o garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošlú.

Bozovič, hr.-Sörénska st.

S. Keresztes, hlavný slúžny

Poistenie proti ohňu

založené roku 1824.

Viedeňsky c. kr. úradne zaznačený proti ohňu vzájomne poisťujúci ústav

prijíma každé poistenie proti ohňu, a síce : budovy náradia, šaty a iné k zariadeniu potrebné veci, ďalej : kupecké sklady a hotovizne, obchodové zariadenia atď. najlacnejšie a pod najprajnejšími podmienkami proti ohňu poisťuje Viedeňský c. kr. zazn. proti ohňu vzájomne poisťujúci ústav, je jediný ústav, ktorý z čistého dôchodku poisteným podiele dáva. — Roku 1898 20%, 1899 20%, 1900 20% a 1901 20% zo zaplatených poplatkov poisteným zpiat vyplatil. Záložné základiny (reserva) čisté od všetkej farchy do konca roku 1899 činia vyše 8.100.000 korún. Stav poistenia koncom roku 1899 vyše 1.835.000.000 korún.

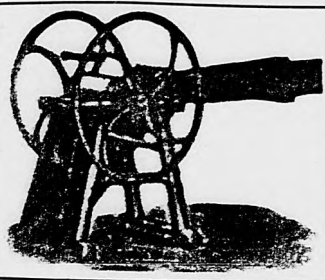
Poistenie života odporúča a vysvetlenie snažne podá

hlavná agentúra v Iglove (spišská stolica)

Štefan Žajtlik.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie : **Mláfačky s oceťovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie**. **Pluhy**, **brány**. **Stroje na rezanie kapusty**. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na **lámánie stromovej kôry**.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

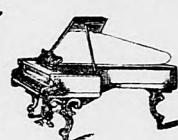
Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník. sssssssssssssssssss

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

OZNAMY

totižto inseraty prijíma administrácia

„KREŠTANA“

VIII. okres, József-körút 35.

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť života. — Rozpráva Andrej Fabian v Turkeve.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil osoh čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na **žalúdočnú krč, črevové neduhy, na málokrevnosť, každý rok ho napadla červienka a pritom klopanie srdca.** Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel neborak aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápily **lámba a rheuma, bolel ho driek,** mal strašné lúpanie a neboto mu žiadnej pomoci. Už-úž vzdal sa toho, aby vyhazoval groše na lieky, do perin zakrútený celý deň sedel pri kachloch a čítal z moditebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne:

— To je ono!...

— Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval stavec a ukazoval na jednu

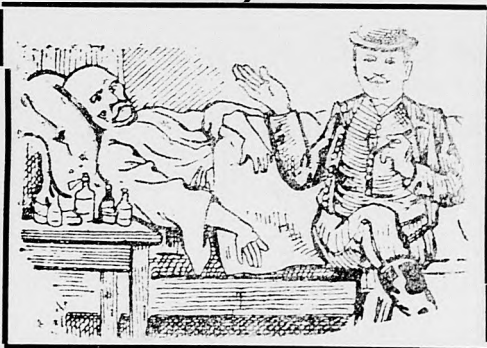
poviedku s nápisom «**Tajomstvo jedného starca**», v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiadon liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému **Fellerovmu «Elsa-Fluidu»**, z lekárne **Eugena V. Feller**a v **Stubici**, Kirchengasse č. 10. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých mých ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne ku sv. Trojici **Eugena V. Feller**a v Stubici, Kirchengasse č. 10. za 5 korún 12 flášiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepošle.

Pán lekárnik na poštovú dobiereku poslal nám jeden tucet flášiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, ktorého sa dozvedel, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z toho voňavého «Elsa-Fluidu» a každé ráno a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9.

dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci si objednali **Fellerov Elsa-Fluid** a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal **slabý zrak**, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Veľký a ešte iných 20 ľudí mali **klanie, bolenia drieku**, bolela ich **hlava a kríže**, veľmi **kašľali**, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erösa mala **závrat**, bolely ju **prse** a mala **horúčku**. Gazdina pána farára dostala na tvári **otvar**, na nohe mala zastaralú ranu, **bolel ju krk**. Ondrej Zázvorka a jeho šestero detí trpelo na **žltáčku, žalúdočné neduhy**, mali **ztvrdnutie stolice a hlísty**. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoce úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrnejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady **4 tucty za 16 korún**, aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osožil aj drubéži a osípaným. Mójmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovovi **Fellerovi**, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napíš lekárnikovi Fellerovi, ako som bol chorý ako mi pomohol **Fellerov Elsa-Fluid** a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novin a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid.

Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu, takto adressujte:

EUGEN V FELLER, lekárnik v Stubici, Kirchengasse c. 10. (Záhrebská stolica.)

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako mójmu, starému otcovi.

Pravý **Fellerov ELSA FLUID** musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu znázornená s menom «Elsa» a podpisom «Feller», preskúmaný a odobrený zdravou niekou vrchnosťou. Na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestnou diplomou. Objednávajú sa si Fellerov Elsa-Fluid len poštovou dobiereku alebo na vopred zaslané peniaze.

Nielen nemocní, lež i zdraví si objedávajú «Fellerov» Elsa-Fluid k posilňovaniu nervov, k občerstveniu a k okrášleniu kože, k umývaniu hlavy proti šupinám, plznutiu vlasov a môže sa upotrebiť ako parfin pre chýžu.

Stojí **spolu** i s portom, škatulou a úpravou **1 tucet** (12 flášiek) **5 kor.**, 2 tucty 24 flášiek) **8 kor. 60 halierov**, 3 tucty (36 flášiek) **12 kor. 40 hal.**, 4 tucty (48 flášiek) **16 kor.**, franko všade.

Každému vďačne opíšem, že som už bola 20 rokov chromá a zachránil ma jedin Fellerov

„Elsa-Fluid“

tak píše

Michalova Stácova
z 14. Szarvasu 1901.

Kto chce dostať pravý Fellerov Elsa-Fluid, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

Eugen V. Feller,

majiteľ lekárne ku «Svätej Trojici» a dvorný dodavateľ jeho cis. a kraľ. vyostí princa Filipa Bourbora.

STUBICA, Kirchengasse číslo 10. (Záhrebská stolica.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnika **Jozefa Töröka**, Kráľovská ulica č. 12. v lekární **Eggera**, Váci-körút č. 14. a v lekární **Beu Zoltána**, Nagy-korona ulica č. 23

Kto miluje svoje zdravie, nech si objedna podivuhodný liek Fellerov

„Elsa-Fluid“

píše

Štefan Juhász,
z Dnna Öldváru.